

شه‌مانَ عبدالرحمن موفتی

اللَّهُ

شبهی ره‌حمی خوا

ناماده‌کردنی : عادل شاسواری

۲۰۰۲

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

- شنہی رہ حمہ تی خوا ... اللہ
- شہ مال عبدالرحمن موفتی .
- نامادہ کردنی : عادل شاسواری .
- ۲۰۰۷
- چاپی یہ کہ م ۲۰۰۷
- ژمارہی سپاردن ﴿۴۶۹﴾
- چاپ: چاپخانہ و ٹوفسیتی قانع .

نایین نامۆژگاریه

دهمه ویت لهم بهیه گگه یشته نه وهیه دا لهم چهند

بیر خستنه وهیه تان پیشکesh بکه م (الدين النصيحة) :

هه مو کاریکی بهر و الهت خیر مهرج نیه لای خوای متعال

(خیر) بیټ.. کاتیک لای خوای مه زن به خیر دنوسریت

که لهم مهر جانهی خواره وهی تیادا بیټ:

* بکه ری نه و کاره ده بیټ (یه کخواناس - موحد) بیټ.

* بکه ری نه و کاره ده بیټ نیه تی ره زامه ندی خوا بیټ.

* هوکاری نه انجامدان و گه یانندی نه و کاره ده بیټ ریگا

پیدراو بیټ. . واته (مباح) بیټ.

بیرتان ده خه مه وه که نه انجامدانی (فرض) دکان، "نویژ،

پوژو گرتن، زه کات دان، حه ج کردن، جیهاد" له لوتکه ی

کاره خیره کانن، ههروه ها گوپرایه لی و به ده مه وه بونی

دایک و باوک، ده ستپاکی و کاسپی حه لال.

بزائن که کاری خیر یه ک ناراسته ی هه یه، له دلته وه

ده رده چیت و جهنگه لستان (نفس) ده بری و

له نه ندامه کاند به شیوه ی کردار ده رده که ویت. واتا

بەپېچەوانەوۈپ رو نادات. . . سوجدە بىردىن بى ئامادەبۇنى
دل سوجدە نىيە لاي خوا.

لەفكىرى ئىسلامىدا زەمى دىنيا كراو، ھەندىك خوشك
و برا دوخالى گىرنگيان بۇ پون نەبۇتەوۈ لەم (زەمى
دىنيا) بەدا، ئەوېش :

ويستى دىنيا بەمەبەستى ئەنجامدانى ئەركى خەلافت،
ئەنجامدانى ئەركى مروپى و كۆمەلەيتى. ئايا راستە
ئەمرۇ كەسىك بىەوى وەك مروفئىكى سەردەم بىرى بەلام
تەلەفۇنىكى نەبى؟ ياخود لانهيەكى نەبى تيايدا
بجەوېتەوۈ؟ يان كارىكى نەبى بىرىوى مال و مندالى
دەربكات؟ كەواتە ھەر ھۆكارىكى دىنيا بۇ بەدەيەنەن و
بەمەبەستى جىبەجىكردىنى پۇلى مروفايەتى مروف
پىويستە. . ئىسلام دىرى نىيە.

كەواتە: ويستت بۇ دابىن كىردىنى
ئەپارتمانىك "شوقەيەك"، سەيارەيەك، ھاسەرىك،
ئىشىك. . لەپىناوى ھەلسان بەئەركە شەرىعيەكانت،

ويستىكى مەشروع و پىويستە. ھەندىك گەس لەوانەيە
بلىن دىيا بەھىزەو كار ئەكاتە دلمان، منىش دەلىم
راستە. بەلام لەكاتىكىدا خۇتى بۇ شىل بىكەيت و بى
قەلغان بىت. ئەى بۇچى رۇزانە خۇاى گەورە بانگمان
دەكات بۇ پەيوەندىكردن ؟ بەلى (5) جار لەرۇزىكىدا
دەبىت ئەو دلە بىكەيتە روى رەحمەتى خۇاوە تا
تەپوتۇزى ئەو رۇزەى لەسىم ر لاچى (5) جار.
..(5) جار... رۇزانە.

جابروانە؛ ئەوەى نوپۇز ناكات دىيا چەند ئەزىيەتى دلى
داوہ.

خۇشەويستى دىيا، ئەمەيە قەدەغە لىكراوگە، ئەمەيە
قېز لىكراوگە، بۇ؟ چونكە چەق و سەنتەرى عىبادەت و
ھەمو كارىكى خىر(دلە). دلىش دەبىت تايبەت بىت
بەپەرومردگارەگەى، بەكورتى؛ ھەر خۇشەويستىەك
دورت بىخاتەوہ لەخوا.. ئەوہ دەبىتە خۇاومندت، پەنا
بەخوا.

لهوانه شه هه نديك كهس بلين اخواش ده پهرستم و
دنياش ده خمه دلمه وه اا نه م قسه يه زور هه له يه،
چونكه خواي متعال ده فهر مونت ﴿وما جعل الله لرجل من
قلبين في جوفه﴾ "الاحزاب ١٤" هه روه ها نه و نه مامه ي
خوشه ويستی دنيا لقي پيسي ليد هه يتسه وه، وهك،
حه سودي، ره زيلي، گوي نه گرتن له به رام بهر، ته ماع،
هه مو نه م هه ساده ره وشتيانه ده گه رپته وه به
خوشه ويستی دنيا، هيوادارم سود وه رگرن و بهن به شمان
نه كه ن له دوعاي خير.

گورہیی زیکری خوا

خوای متعال له سوردهتی الاحزاب دا دهفهرمویت :

﴿ والذاکرین الله کثیرا واذکرات اعد الله لهم مغفرة واجرا عظیما ﴾ واته: خوا لیبوردن و پاداشتیکی گهوره ی ناماده کردوه بو نهو موسلمانانه ی که زور زیگری خوا دهکن (له نیرو می).

بنه مای نه م خواپهرستییه (ذکر) ه که نشینگاکه ی له دلدایه، نیمکه تی نهو دلی برواداره واته: پهرستیکی تایبته به دل و دمرون (عیباده تیکی قهلبیه). که واته بیرکردنه وه له ههر ناویک له ناوهکانی خوا (زیکره).

سه لآوات له سه ر گیانی پاکی رسول الله (زیکره) چونکه داوا له خوا ده که هیت سه لآوات و بهر هکات برژینیت به سه ریدا.

ههر په یوه ندییه ک له گه ل خوادا (زیکره) وه ک : نزا "دعا"، داوا ی لیبوردن، داوا ی به هه شت، داوا ی سه لآل، داوا ی لیخوشبونی خوا بو یه کیک، داوا ی شیفا بو موسلمانیک، داوا ی خییر بو خوت یا بو موسلمانیک، داوا ی

دورخستنه وهی شهرو به لا له خوت وموسلمانان. .. نه مانه
 ههموی زیکر و هوکارن بو وهرگرتنی لیبوردن و پاداشتی
 گرنگ له لایهن خواوه. خوا خووی بلی (پاداشتی گرنگ
 !!!) جا بیر بکهره وه ده بیئت چهند گرنگ و گه وره بیئت.
 نه وودنده گه وره یه پیغه مبهری نازدارمان صلی الله علیه
 وسلم به پیوه ریکی داناوه زیندو مردوی پی
 جیاده کریته وه، دمه رمویت ﴿ مثل الذی یذکر ربه
 والذی لایذکر ربه مثل الحی والمیت ﴾ "رواه البخاری"
 واته: نه وکسه ی که خوی له یاده و نه وهی له یادی نیه
 وهک جیاوازی نیوان زیندو و مردو وان.

نزا و دوعا لوتکه ی ههموو جوړه اکانی زیکره، ناگادار به و
 غافل مبه له خالانه :

۱. به ستایشی په روهردگار دهست به دوعاکهت بکه.
۲. پاشان داوای سه لاواتی خوا بکه برژی به سه ر
 پیغه مبه ر دا.
۳. به دلئیکی پر پروا به وه لامدانه وهی خوا، داوا بکه.

۴. دنیایه که دوعاکهت وحرگراوه، بهلام چۆن و کهى
پهروورددهگار ودهلامت ددهاتهوه؟ نهوه لهحیکمهتى
خوایه و ئیمه نایزانین.

۵. دنیایه به که خوای متعال ههمیشه خیری توئی
دهوئ.

۶. ههر لهتوانای زاتى الله یه که دوعایهکت بو نهنجام
بدات. ئاممان. ئاممان. دلت پونهکاته نه م و نهو.

شبهی ره چمن خوا

﴿ ان الله نفحات الا فتعرضوا لها ﴾^۱ خواى متعال
 (هه رچه نده قاپى ره حمه تى والايه و دانه خراوه) به لام
 به شيوهى تايبه ت دهينيريت، به شيوهى سروهيهك يان
 شنهيهك به هوئى " جوانى و ئيخالصى كرداريك " يا خود
 به هوئى پاكي كه سيك، پيروزي كه سيك، نارچه تى كه ش
 و بارو دوخيك، سته م ليكردنيك.. رسول الله (صلى الله
 عليه وسلم) نه فهرمويت : خو تانى بخه نه بهرى.
 نه و شنهيه (نفحات) ه ژهنگى دل لاده بات.
 نه و (نفحات) ه لاوازى روح ناهيلى.
 نه و (نفحات) ه ته مه ئى ده كاته هي مه ت.

---

^۱ نه م فه رمووده يه م به م مه تنه ده ست نه كه وت نه وهى به رده ستم كه وتووه
 له سر نه م چه مكه نه مه يه : نه نه سى كورپى مالك " ره زاي خواى ليبيت
 " ده گيرتته وه پيغه مبه ر صلى الله عليه وسلم نه فهرمويت : ﴿ افعلوا الخيره
 دهره وتعرضوا لنفحات رحمة لله فان الله نفحات من رحمته ..... ﴾ له
 زنجيره ي صحيحى شيخ نه لبانى دا ژماره (۱۸۹۰) ي فه رمووده ي (حسن) ي
 پيدراره . ع. شاسوارى

ئەو (نصفحات) ە ئاسۆى بىر كىردنەو ە بەھىزو فراوان دەكات.

دەبىتە ھۆكارىك بۇ ھىدايەت و پتەو كىردنى ئىمان.....

فرسەتتىكى گەورەيە بۇ قىبول بوونى دوعا.. زەكەريا
 پىغەمبەر (سەلامى خىواى لىبى) زۆربەى كات لەمىجرابدا
 بوو، نوپۇزى دەكردو دەپارايەو ە لەخىواى مەزن، بەلام
 كاتىك لە مەريەمى پرسى ﴿سەلامى خىواى لى بى﴾ : ئەى
 مەريەم، ئەمەت لەكوى بو؟

مەريەمىش دەفەرموى : ئەمە لەخىواو ەيە، خىوا رىزق
 دەبەخشى بەوىستى خوى بەبى حىساب.

زەكەريا زانى ئەو ە كاتى (نصفحات) ى خىوايە، ھەر لەو
 شوپنەدا پارايەو ە لەخىوا كە كورپكى پىبدا كە مىراتى
 زانىست و نەينى پىغەمبەرايەتى پىبەخشى و پاش
 دوعاكە ى نوپۇزى كىرد، لەنوپۇزەكەيدا مژدەى كورى
 پىدرا، (فرشتەكان پىيان راگەياند بەدەنگ !!) خىوا
 كورپكت پىدەبەخشىت دەبىتە پىغەمبەر ﴿فنادتە
 الملائكة وهو قائم يصلي في المحراب ان الله يبشرك بيحي

مصدقاً بكلمة من الله وسيدا و حصورا ونبيا من
الصالحين ﴿﴾

ئايا كهى (نفحات) ى خواى متعال هه ئدهكات :

۱. لهكاتى نهوپهري ملكه چى "خشوع" دا.

۲. لهكاتى نهوپهري گوپرايه ئى "اطاعة" دا.

۳. لهكاتى خيړکردندا به دئسوؤزيه وه (اخلاص).

۴. لهكاتى سهردانى نه خوښدا.

۵. لهكاتى ئارامش و خوگریدا (صبر).

۶. لهكاتى لیبوردندا (العفو).

۷. لهكاتى دوركه وتنه وه له گوناھ.

۸. لهكاتى به گوپکردنى دايك و باوكدا.

۹. لهكاتى وهرگرتنى زانست و بلاو كردنه وهى له بهرخوا.

۱۰. لهكاتى دلخوښکردنى بى باوكان و دلشكاوان.

۱۱. لهكاتى بانگدا....

(نفحات) ى خواى گهوره زوره به لام ئيمه

كه متهرخه مين...

خوا به نده کانی خوئی ده ناسیت

دەگىرنەۋە، لەئاۋەدانىيە كدا پياۋيىك ھەبو نوپۇزى نەدەكرد
و منالەكانىشى ھىر نەدەكرد، بەلام بەھىچ جۇرئىك
زەرەرى نەبو بۇ كەس.

ئەم پياۋە ئەجەلى دىت و ھىچ كەس خۇى تى
ناگەپەنىت، بەلكو ناشىيەن لەئاۋەدانىيە كەدا بەخاك
بىسپىردىت. ناچار سى كورەكەى دەيبەنە دەشت و
چالئىك بۇ باوكيان ھەلدەكەنن، گەرەكەيان دەلى و ابزانم
مردو دەبى بشۇرى. بەھەرسىكىيان تەرمى باوكيان
دەشۇن و پاشان يەككىيان دەلى و ابزانم دەبى نوپۇزى
جەنازەى لەسەر بكرى، بەلام ئەم نەگبەتانە نوپۇزە
فەرزەكان نازانن چجاي نوپۇزى مردوو !!

بىرپار دەدەن كە چاۋەرۋان بن كە رېبۋارىك بىينن و
نوپۇز بكات لەسەر جەنازەى باوكيان. پاش چەند ساتىك
پياۋيىكى دەشتەكى بەۋىدا تىپەر دەبى بەسەر
حوشترىكەۋە. بانگى دەكەن و حال و حىكايەتى خۇيانى
بۇ باسدەكەن و لىى دەپارىنەۋە كە نوپۇزى جەنازە لەسەر

باوکیان بکات .. کابرای دهشتهکی دهلی: وهی بهسهر چاو،
نادهی لای یهکهوه ریزبن بهرهو قیبله.. خوشی دهچیته
پیشیان والله اکبر دهلی. .. پاشان بهخاکی دهسپیرن و
کاکهی دهشتهکی جییان دیلی.

شه و باوکی کورهکان دهچیته خهوی ههرسیکیان و
بهرویهکی خوش و بهزهردهخهنهوه دهلی ئاممان ئاممان
نویژتان نهفهوتینن، یهکه م حیسابی قهبر لیپرسینهوهی
نویژه.

ئهوانیش دهلین: باوکه خو تو نویژت نهدهکرد!! نهی
چون نهوهها روت گهشه؟

باوکهش لهوهلامدا دهلیت: من بههوی کابرای
دهشتهکیهوه خوا لیم خوش بو!!

روژ دهبیتهوهو ههرکس خهونی خوی دهگیپیتتهوه بو
یهکتر، دهبینن ههمان خهونیان دیوه. بریار ددهن که
کابرا دهشتهکیهکه بدوزنهوه و لیی بپرسن ئاخو هوی
چی بوه که باوکیانی لهسزای قهبر رزگاری بووه؟

ھەرسىڭكىيان دەچنە دەشت و چاۋەرپى كابرە دەكەن و
پاش ماۋەيەك لە دورەۋە پەيدا دەبى، ھاۋارى بۇ دەكەن
و ئەۋىش دەيانناسىتەۋەو بەرەو پىريان دىت.
خەۋنەكانىيانى بۇ دەگىرنەۋە و داۋاى ھۆى لىخۇش بونى
خۋاىى دەكەن بۇ باۋكىيان لە ساىەى ئەو كابرە
دەشتەكەۋە.

كابرەش شەرم دەگىرى ئەۋانىش زۆر ئىلحاحى لى
دەكەن، پاشان دەلى :

ئازىزانم واللە من نوپۇرى جەنازە نازانم !!! بەلام كە
ئىۋەم دى بەو حالە زۆر خەفەتم بۇ خۋاردن و
رېزمكردن و رومكردە قىبلە وتم: خۋاىەگيان تۇ خۇت
ئاگادارىت كە مال و خزم و سەرۋەتت نەداۋمەتى، تەنھا
ئەم حۋشترە نەبى، قەسەم بە گەۋرەى ناۋى زاتى تۇ
ئەگەر ئەم مردۋە بەھاتايەتەلام بەمىۋانى، حۋشترە كەمم
بۇ سەردەبىرى. ئەۋا ئەو مىۋانى تۇيە و تۇش باشتىنى
باشتىنەكانى (اجود الاجود) ىنيت و كەيفى خۇتە !!

بر اگانم دہبی فاوہا خوا بناسین، فاوہا سیدمان شہین
بہ رحمتک و انبوردنی اللہ، خوا خواہ عبدانی خواہ
دہناسینک،

شیّوهی راسته‌قینه‌ی دنیا !!

خوایه گیان ئەی خاودنی روح و زاتمان، دنیا مان پیشان
بدد بەو شیۆدیە ی پیشانی پیاوچاکانی دەدەیت، خوشک
و برای خوینەرم: چی تێ ئەگەیت لەم باسە ی خوارەو
:حەسەن و حسین نەخۆشکەوتن و باوک و دایکیان
نەزریان کرد کە ٢رۆژ بەرپۆژو بن بەنیەتی
چاکبۆنەو هیان.

باوکیان علی کوری ابو تالبە (سەلامی خوای لەسەر بی)
و دایکیان (فاطمە) یە سەلامی خوای لیبت. کچی
رسول اللە یەو دایکی (امام) پیشەوا پیشەنگەکانە، ئەو
برە گەنمە ی هەیانبو بەشی ٣نان دەکات. وتیان بەسمانە
بۆ رۆژو شکاندنمان، رۆژی سەرولەتیک ئەخوین. رۆژی
یەگەم بەشی نانیک هەویر شیلراو برژینرا بۆ بەربانگ
.. لەکاتی بەربانگدا پیاویک لەدەرگای داو وتی :
ماله که... هه ژارم برسیمه!! علی (سەلامی خوای لەسەر
بیّت) فەرموی: (فاطمە) هەژارەو برسێهەتی؟ فاطمە
(سەلامی خوای لیبت) فەرموی: نانەگە ی بەری ئیمە

ھەر ئاۋەكە ئەخۋىن !! بەم شىۋەيە پۈۋۋى يەكەم پۈۋۋىيان
 بىردە سەر. لەپۈۋۋى دۈمداۋ لەكاتى بەربانگدا، بى
 باوكىك لەدەرگايدا !! كولىرى دۈۋەمىشىيان پىدا !!
 تەنھا ئاۋ خۇراكيان بو !! پۈۋۋى سىھەم تەنھا ئەۋ بېرىيان
 مابو كە يەك كولىرى لى دروست دەبى (حسن و حسين
 شىرە خۇرەن) پۈۋۋى سىھەمىش ئەسىرىك لەدەرگاى داۋ
 دۈۋاكولىرىش درا بەئەۋ !! بەلام "الرزاق" "البصير"
 چاۋى لىيانەۋ ئەم ئايەتەي ناردە خوارى كە تاپۈۋۋى
 دۈۋايى مۇسلمانان بىخۈيىنن و دەرسى لى ۋەرگرن
 ﴿ويطعمون الطعام على حبه مسكينا ويتيما واسيرا﴾ بۇ
 ئەم قۇربانىدانە "تضحية" يە ؟ ۋەلام ﴿انا نخاف من ربنا
 يوما عبوسا قمطريرا﴾ . . لەخۈا دەترسىن پاداشتى ئەم
 ترسە چى بو ؟ ۋەلام

﴿فوقاهم الله شر ذلك اليوم ولقاهم نظرة وسرورا﴾
 پاداشتەكەي پزگاربون لە نارەحەتى قىامەت و
 بەركەۋتنى تىشكى شەۋقى بىنىنى خۈۋا ۋەرەحى ھەتا

ههتایی. ئەمه دەرسیک بو لەقوتابخانەی ئەهلی بەدیت
"سهلامی خوایان لەسهەر".

تیشکیك بۆسەر چەمكى رەخمەت

پيغهمبهرى نازيز (درودى خواى لهسهر) لههاوده لاني
خوى پرسى سهبارت به (رحمهت)، نهوانيش
فهرمويان : رحمهت نهوديه كه رحمان ههيه بهسهر
منال و خيزانمان و كهس و كارمان و..... رسول الله
(درودى خواى لهسهر) فهرموى: نهو جوردم مهبهست
نيه، مهبهستم رحمهتى گشتى يه. پيوسته موسلمانان
رحمهتهكهى ههمو مروفايهتى بگريتهوه بهلكو بگاته
نازل و روهكيش.

به داخهوه نهمرؤ بازرگانى دهكرى بهسهر نومهتى
ئيسلامهوه و نهه چهكهمان پى دفرؤشنهوه !! نهمرؤ
فيكرى رؤزناوا داواى چاندى چهمكى بهزهى و
ليبوردين لهگهلانى موسلمان دهكات !!! سبحان الله ئيسلام
پيش چوارده سهده نهه چهمكهى چاندوه لهويناي
(تصور) گهلانى ئيسلامدا. پيغهمبهرى ئيسلام (درودى
خواى لهسهر) بهوردى نهه رهوشتانهى بلاوكردهوه،
به جوانيش ودرگيران لهلايهن نومهتهكهيهوه بؤ نمونه :

۱. لەقورئاندا خۆای گەوره دەفەرموئیت ﴿ خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ ﴾ واتە: هەموو مرۆفایەتیمان دروست کردوووە لە تاقە نەفسیک .. نەمە زەنگی یەكسانی مرۆفایەتیە .. واتە: هەمووتان یەكسانن، كەچی ئیستا گەلانی رۆژئاوا باسی یەكسانیمان بوو دەكەن الاحول ولا قوه الا بالله.

۲. پێغەمبەر (درودی خۆای لەسەر) فەرمویەتی: (هەركەسێك نەشكەنجەیی بەندەیی خۆی بەدات نەشكەنجەیی نەدەین)، كەچی هەئەمەتی دژایەتی نەشكەنجەدانی مرۆف لەغەربەووە بوومان دیت؟ ئایا نەمە جیئ داخ نیە؟

۳. هەلگەرەكەیی پەيامی خوا، حەزرەتی پێغەمبەر (درودی خۆای لەسەر) دەفەرموئیت: (دخلت امراہ النار فی ھرە ..) خۆای متعال ژنیکی خستە دۆزەخەووە بەهۆی پشیلەییەكەووە! ابو؟ چونكە نەنانی پی داووە نەبەرەلای

گرد تانان بۇ خۇي پەيدا بىكات. بەلام ئەمىرۇ باسى
بەزەيى و مافى ئازدلمان بۇ دەكەن !!

جاريكيان رسول الله (درودى خواي لەسەر) كۆترىكى
بىنى پەشۇكاو بالە فرى يەتى لەتاو بەچكەكانى كە
نەماون لە ھىلانەكەيدا، فەرموى { من فجع ھذە
بولدھا؟ } كى ئەمەي تۇقاندودو منالەكانى لى
دورخستوتەوہ ؟

۴. تەنەت سەربىرىنى ئازەل ئادابى خۇي ھەيە وەك:
سەربىرىن بەچەقوى تىژنەبى، نابى ئەو ئازەلە خوين
بىبىنى، نابى چەقوى قەسابەكە بىبىنى، نابى چاوى
لەسەربىرىنى ئازەلى تىرى. . جاريك پيشەوا عومەرى
كورى خەتاب يەكىكى بىنى مەرىك رادەكىشى لەقاچىەوہ
بۇ سەربىرىن پىنى فەرمو : ئايا ئەتەوئىت دوچار
بىكوژىت ؟

رەحمەت لەفكىرى ئىسلامىيدا ھەرگىز لەنەقل
جيانابىتەوہ، سەرمەتاي ھەيەو كۆتايى نايەت و دەبى وەك

هه مو رهوشتيكي پهيداگراو گاري بو بكریت له پيناو
چاندى له دندا. چهندهاوه تيكي رسول الله (درودى
خوای له سهر) سكالای كه م رهحه تيان كرد واته (دل
رهقى)، رسول الله ناموزگاري كردن كه دهست بهين
به سهر سهرى هه تيوداو نان به فقير بدن، رهقى دلتان
نامينى و مرزتان دپته دى. هه روهها خویندى قورنان
و چونه لای نه خووش و سهردانی گورستان و چاكه كردن
و يارمه تي ليقه و ماوان و دلشكاوان و كه نه ندامان ...
نه مانه دتهرم نه گهن و ناسوى چه مكي رهحه ت
له وينای ناخمانا فراوان ده گهن. با رهحه ت ببه خشين
به لكو خوای ارحم الراحمين رهحه مان پى بکات. ..امين

پوکردنه قیبله !

باور هینان بهودی که بابه‌تی رزق و رۆزیمان بر او دته‌وه
 لای خوای متعال، مه‌سنه‌له‌یه‌کی ئیمانیه‌ گه‌وردیه و زۆر
 زۆر پئویسته تیی بگه‌ین. ده‌گیرنه‌وه که له‌زمانی
 بایه‌زیدی البسطامی دا (ردحه‌تی خوای لی بیت)
 پیاویک هاته‌ خزمه‌تی و له‌سه‌ر ده‌ستی ابو‌یه‌زید
 ته‌وبه‌ی کرد. کابرا (کفن دز بو)، خه‌لکی لیان پرسی
 هۆی ته‌وبه‌کردنه‌که‌ی چی بوو؟ کابرا وتی: زیاد
 له‌هه‌زار گۆرم هه‌لداو دته‌وه‌و کفنه‌کانیانم دزیود (هیچیان
 رویان به‌ردو قبیله‌ نه‌بوو)!! ته‌نها له‌م دواییه‌دا دوانیان
 رویان له‌قبیله‌ بوو و سامیان هه‌بوو و کاریان تیکردم که
 ته‌وبه‌ بکه‌م.. خه‌لکی پرسیاریان له‌ ابو‌یه‌زید کرد: ئاخۆ
 هۆی نه‌وه‌ چیه؟ (چونکه‌ هه‌ر مردویه‌ک که به‌خاک
 ده‌سپێریت رووی له‌ قبیله‌ ده‌کریت) ابو‌یه‌زید فه‌رموی
 : نه‌وه‌ هی گومان کردنه‌ له‌م تیگه‌یشتنه‌ راسته‌قینه‌ که
 ﴿رزق لای خوایه‌ و له‌ئاسمانه‌، خه‌لکی له‌زدویدا به‌
 شوینیا ده‌گه‌رین﴾ چونکه‌ خوای گه‌وره‌ ده‌فه‌رمویت

﴿وفى السماء رزقكم﴾ واته: رزقتان وا لهئاسمان. تهواو
 دهبيت باوهر بكهيت و تهسليم ببيت بهو راستى يه.
 كاتيك عه ره بيكى دهشتهكى دهر ونپاك ئەم ئايه ته
 دهبيستيت ﴿فورب السماء والارض انه لحق مثلما انكم
 تنطقون﴾ واته: قهسەم بهخاوهنى ئاسمان و زهوى ئەمه
 ههقه (بوونى رزق لهئاسمان) كابرأى دهشتهكى وتى:
 ئەمه چ ناپياويك خواى گهورهى توره كرده تاخواى
 گهوره سويند بهزاتى خوى بخوا؟ خوشك و براكانم، واتى
 مهگەن كهمن هانتان ددهم پالى لى بدهنهوه و كارنهكەن
 و شوينى هوكار نهكهون. ههركيز ئەوه مهبهستم نيه،
 بهلكو مهبهستم ئەوهيه كه ئاممان گومانت نهبي لهوهى
 كه رزقمان لاي خوايه، بيرت ئەخه مهوه كه خواى متعال
 فهرمى كردوو به ههولدان بو پيدا كردنى رزق، بهلام:
 ۱. ههولدان وهك واجبه بهلام دهورى نيه.

ئەى بو ههول بدهين؟ چونكه دهبي ريز له گرته بهرى
 هوكارى ههلال بگرين. كهخوا پيشهيهك ئەكات

بەنسبەت، يان دوكانىڭ، كارىڭ ... ھتد پۈز بگرە لەو
دانانەى خوا بۆت.

۲. خودى ھەولدانەكە (زاھىرە، رەسمىكى دەرەكى يە)
بىرپارو ويستى خوا بنەماى مەسەلەكەيە، كەپەيوەندى
ئەكەيت بەكەسيك بۆ دامەزراندنت لە فەرمانگەيەك يان
ھەر بەرژەوۋەندىكە و وابزانيت ئەوكەسە ئەتوانيت
(بەخودى خوۋى) خىرت پى بگەيەنيت، ئەوۋ
سەقەتيەكى ئيمانە تياتداو ويرانى تەوۋكولتە، خىرا
تەوبە بگەو تەوۋكول و پشت بەستنت راستكەرەوۋە.
ھىوادارم سۇدت لى وەرگرتى لى بەبابەتەكە.

به‌نام‌هی پرگار بون له‌ده‌سه‌لانی نه‌فس

بەشى (۱)

سەرفرازی موسلمان لە "انفاق" (بەخشش لەپیناوی خوا) دایە.. ئەگەر نازانی بزانه: بەخشش (بەخشین) ی پارە بەشیکی بچوکه لەبازنەى چەمکی بەخشش. بەخششی رەنج، بەخششی زانست، کات، هەست، گیان... ئەمانە هەمووی نمونەن بۆ جوۆرەکانی بەخشش.

نەفس سروشتی وایە کە (ملکەچی) ناکات بۆ غەیری خوێ، حەز بەژێردەستەیی کەس ناکات، تەماشای دل و عەقل دەکات و هەول دەدات فیلان لى بکات !! بەلام: کەزانی مەسەلەى جەدیە برپاری کۆتاییە تەسلیم دەبى و وهك هەموو برپاریک کە مرۆف دەیدات.. تەشبیهى بکە بەئەسپىکی کىوی کە نایەلى کەس سەرکەوێتە سەر پەشتى، بەلام: بەهەولدان و مەشق پیکردنى رۆژانە رەوشتى ئەو ئەسپە دەگۆرى. نەفس بەشى (زەوى) یە لەپیکهاتەمان، بۆیە داواى شتى نزم دەکات. رۆح بەشە (ئاسمانى) یە کە یە لەپیکهاتەمان، بۆیە داواى بەرزبونەوه

دەكات، گەواتە مەملانى لەنيوان نەفس و رۇحدا مەحاله رونهادات. بېروانە ئەنجامدانى (فرض)، بۇچى (ثواب)ى زۇر زۇر زياتره لەنەنجامدانى سوننەت؟ چونكە ئەنجامدانى (فرض) ويستى نەفس بەتال دەكات و نەفس زۇر نارەحەت ئەبى، لەبەر ئەمە خىرى زۆرە. بەلام ئەنجامدانى سوننەت بوارى بېرېك لە ئازادى دەھيلىتەوہ بۇ نەفس، بۇيە خىرى كەمترە.

"نەفس" ئەگەر بەشى خوى تيا نەبى دژ بەھەمو جۆرەكانى بەخشين دەوہستى. "نەفس" حەز بەبەخشين دەكات ئەگەر دەسكەوتى ھەبى وەكو رىايى "ئەمە دەستكەوتى نەفسە"، چونكە پياھەلدان خەلكى بۇ نەفس ناوبانگ پەيداگردنە بوى و لەزەت وەرگرتنە لەو پياھەلدان و ناوبانگە....

خواناسەكان (رەحمەتى خويان لى بيت) لەھۆكانى ھەلسوكەوتى نەفس تيگەيشتون و نەخوشىيەكانى نەفسيان دۆزيوہتەوہ و ئاشكرايان كردوہ بۆمان وەك

"الشح" (چلیسی) ، واته: (جلیس النفس) حەز لیکردنی
کو کردنه وهو دەست بەسەر اگرتن و بلاونه کردنه وهی شتی
مەعنهوی بۆ نمونه: حەز لیکردنی سومعه و ناوبانگ،
لەهەمان کاتدا حەز ناکات کەسانی تر ستایشبکریڻ و
خەلك بەباشی ناویان بهینی !! لەبواری مادیدا
نەخۆشیه که پیی دەلین "البخل" واته: رهزیلی.
بەرنامهی پیاو چاگان بۆ کەمکردنه وهو لەناوبردنی
دەسلاتی نەفس بریتی یە لە بە قۆناغکردنی
پەر و هرددی نەفس و رزگار کردنی لە نەخۆشیه گانی.
چاوهروانی دوعاتانم.

بەشى - ۲ -

خوینەرى ئازىز، بىرت ئەخەمەوۋە كە نەخۇشەكانى
(نەفس) زۆرن و مەبەست لەچارەسەرکردنەن ئەودىيە كە
رېگەى (اخلاص) ئاسانبكرىت بۇ ناو دل.
اخلاص واتە: (كردار بە پوختى ئەنجام بديرىت بۇ خواى
گەرە).

اخلاص: مەرچى سەرەككىيە بۇ قبولكردنى كردار لەلايەن
خواوۋە. ھەر لەبەرئەم (مەبەستە گەرەدەيە) پياوچاكان
دزايەتى نەفسى خۇيانەن كردوۋە. تيشكىكى كز ئەخەينە
سەر نەخۇشى (الشح) (چلئىسى) ، واتە: رەزىلى لەبوۋارى
مەعنەويدا. ھەر كاتىك پىت ناخۇش بوو بەباشى باسى
ھاوكارىكت (ھاوپىشەت) بكرى، ئەود (شح) (چلئىسى)
ت تىايە ئاگادارى خۆت بە.

ئەگەردىكتۆرىت، مامۆستايەت، گوتارىبىئىت، قوتابىت،
قورئان خوینىت، ئاسنگەرەت، وەزىرىت... و ستايشى
كەسىك كرا كەپىشەكەى وەك پىشەكەتە و پىت ناخۇش

بۈۈ ئەۋە دەپى چارەى خۇت بگەپت، خۋاناسان
دەفەرمون؛ ئەپى ھەست بەخۇشى بگەپت۱۱ ئىنجا دەلىلە
كە (شح) (چىئىسى) ت نىە۱۱

بۇ رىگا چارەى (البخل) واتە؛ چارەسەرگەردنى رەزىلى
(بۋارى ماددى) سەرەفكەردنى شتى بەگەلك بۇ گەسانىك
كە پىۋىستىيان بەۋ شتە ھەپە. ئەم سەرف گەردنە بى
گومان كارىكى قورس و ناخۇشە بۇ نەفس و ھەرگىز نەقى
رىگە نادات بە بەخش، چجای بەخشى شتى چاك و
بەنرخ و نازدار. پىاۋچاكان بەرنامەپەكى جۋانىيان بۇ
ئەم دەردە داناۋە گە پىۋىستەلەمىشكدا بچىئىرىت.

۱- مولك (ھەموو مولكىك، تەنانەت خۇپىشت) مولكى
خۋاپت. ﴿لله ملك السموات والارض...﴾

۲- خوا سبحانہ و تعالى پىۋىستى نىە بە بەخشى گەس.

۳- ھەرچى دەبەخشى بۇ قىامەتى خۇت ھەول ئەدەپت.

۴- بەخشىش نابى بەمنەتەۋە بدرىت. ﴿قول معروف
ومغفرة خير من صدقة يتبعها اذى والله غنى حليم﴾،

واته، به وشه‌ی شیرین هه‌زاره‌که به‌ری بکه‌ین خیری
زیاتره له‌وه‌ی پاره‌ی به‌منه‌ته‌وه بدهینی !!

۵- به‌خشش ده‌بی له‌به‌رخوا بی‌ت (بو خوا، له‌پراهی خوا
بی‌ت)، نه‌گینا خوا وه‌ری ناگری‌ت، نه‌گهر به‌پری له‌ته
وردیله‌یه‌ک (مثقال ذرة) نییه‌ته‌که‌ت بی‌جگه له خوا بی‌ت
(به‌شی نه‌فس)، نه‌وا خوا وه‌ری ناگری‌ت و به‌به‌خشش
حیساب ناگری‌ت.

۶- کاتی‌ک که شتی‌ک ده‌به‌خشین، یه‌که‌م جار ده‌چیته
ده‌ستی خواوه‌و پاشان ده‌چیته ده‌ستی هه‌زاره‌که.

۷- که‌واته بی‌ شه‌رمیه‌ شتی بی‌ که‌لک ببه‌خشی‌ت، ۱۲
کراست هه‌یه‌ ته‌نها یه‌کیکیان عه‌یبداره، ده‌چیت نه‌ویان
ده‌ده‌ین به‌خوا!!! نه‌وانه‌ی ده‌گه‌نه پله‌ی (الابرار) به
به‌خشی‌نی شتی گران و نازدار ده‌گه‌نه نه‌و پله‌یه، خوی
متعال ده‌فه‌رمویت: ﴿لن تنالوا البرحتي تنفقوا مما
تحبون﴾.

۸- بی شهرمییه واتی بگهین که ئیمه خاودن مولکیکین
(بهئازییهتی و بازووی خوومان دستمان کهوتوه)،
دابەشکردن وئیزن و ویستی خوا نه خوینینهوه.
لیـرهـدا نه وهستین و داوا نه کهین له پهر وهر دگار کار
ئاسانیمان بو بکات لهرزگار بونمان له هه مو دهرده کانی
نه فسمان..... آمین

بەشى "۳"

تېبىنى بىكەن؛ زۆرىنەى نەخۆشەپەگانى (نەفس)
لەچارچىۋەى (خۆۋىستى) ۋە ھەلدەقوئىن. ھەرودھا
پىۋىستە بزىنن كە نەخۆشەپەگانى (نەفس) سەرچارۋەى
رەۋشتى خراپىن.

لەبەشى دوۋەمدا ئامازەمان بەۋەدا كە ئەگەر خەلكى
ستايشى كەسىكىان كرد كە (پىشەكەى ھاوشىۋەى
پىشەكەت بوو) پىت ناخۆش بو... بەلگەپە لەسەر
ئەۋەى كە رزگارت نەبۋە لەنەخۆشى (چلپىسى) واتە؛
(الشح) (چلپىسى). ئەو ھەستە چۆن چارەسەر ئەكرىت؟
۱. بە داۋاكارىى لىبوردن لەخۋاى گەورە.

۲. بە دىارى ناردن بۆ ئەو كەسە چۈنكە دىارى ناردن

قىن و رق ئەرەۋىننەتەۋە (تەادۋا تەابۋا).

۳. ئەگەر ناشى ناسىت دوعاى بۆ بىكە.

بەم شىۋەپە ئەو ھەستە نامىننەت ان شاء اللە. نەخۆشى
(نفس) ۋەك نەخۆشى (لەش) ۋاىپە، نىشانەى ھەپە، بەو

نیشانانە پزیشك نەخۆشییەكە ئەدۆزیتەو، ئیمەش دەبى بىینە دكتورى خۆمان و دەردە (نەفس) ییەكانمان بدۆزینەو و چارەسەریان بکەین.

هەندى نیشانەى نەخۆشى (نەفس):

۱- (بەكەمزانیى) بەخششى خەلكى.

۲- (بەزۆرزانین) ی بەخششى خۆت.

۳- (هەستکردن بەنارەحەتى) كاتىك دەبىستىت (فلان)

لەتۆ زیاترى بەخشیو.

۴- (هەستکردن بەخۆشى) كاتىك كە بۆت دەردەكەوى

كە بەخشینی تۆ زیاترە لە (فلان).

۵- (هەولدان) بۆ دۆزینەو بەخششى خەلكى.

۶- (دلخۆشبون) بەزەرەرى خەلكى.

تیبینی : وەك وتمان بەخشش تەنها پارە نییە. بەم

جۆرە بىر لەنیشانەى تر بکەرەو كە تیاتدا هەیه چونكە

كەس ناخت نانسیت وەك خۆت.

مه به ست چیه
له ناردنی شه ریعت له لایهن خواوه؟

زانایانی شه‌ریعت ده‌فهرمون مه‌به‌ستی شه‌ریعت دابین
کردنی به‌رژه‌وه‌ندی مروّقه. ئەو به‌رژه‌وه‌ندیانه‌ش له ۳
ئاستدان:

۱- ئاستی پیداوێستییه سه‌ره‌کی یه‌کان: (الضروریات) که
هه‌موو ئەو بووارانه ده‌گریته‌وه که ژیانیه له‌سه‌ر به‌نده‌و
به‌بی ئەوانه ژیان ناروات به‌رپۆه. ئەم پیداوێستی یه
سه‌ره‌کی یانه (پینچ) ن.

ا- پاراستنی ئایین.

ب- پاراستنی گیان.

ج- پاراستنی ئەقل.

د- پاراستنی نه‌وه (نسل).

ه- پاراستنی مال ..

به‌بی ئەم پینچ خاله ژیان مه‌حاله.

۲- ئاستی پیداوێستی یه‌پله دووه‌کان: (الحاجیات)

ئەو بووارانه ده‌گریته‌وه که خه‌لکی پێوێستیان پێیه‌تی و

به‌بی ئەوانه ژیان قورس ده‌بی، و خه‌لکی ده‌که‌ونه

نارەحەتتە، وەك : (كارەبا)، (ئاو)، (دەرمان)،
(تەلەفۇن)....

۳- ئاستى زىادەچاكى (التحسينيات) برىتى يە لەو مە
سائىلانەى كە كار ئاسانى ئەكەن بۇ خەلكى و ھەر
كاتىك نەمان خەلكى نارەحەت نابن، بەلام ئەو
زىادەچاكيەيان لەكىس ئەچى.

تېبىنى : نمونەى ئاستى (۲) و (۳) رېژەييە، واتا
بەگوئىرەى كۆمەلگايە.

دوكانى توحوفيات ويانەى رەشاقە.. لەھەندى كۆمەلگا
بەئاستى (۲) حسابە!.

چۆن ئەم ئاستانە دابىن دەكرىن بۇ مروفايەتى ؟

وہلام : بۇ پاراستنى يەكەم دو مەرج پيويستە:

يەكەم: ياسايەك كە ئەركە ئىجبارييەكانى سەرشانى
مروفا ديارى بكات.

دووہم: ياسايەك كە كارە قەدەغە كراوہكان ديارى بكات.

بو ئاستى دووومو سيھەم: پيويستيان بە ياسايەكە كە
ئەوپيئاويتسيانە بەينە دى.

تېبىنى: لەريزبەندى (اولويات)دا: (پيئاويتسى يە
سەرەككەكان) پيش دەخرين و پاشان (پيئاويستى يە پلە
دووەكان و پاشان پيئاويستىە زيادە چاكەكان).

سەبارەت بە (پيئاويستى سەرەككەكان): ئايين پيش
ھەموويانە، واتە: پاراستنى ئايين گرنگرە لەپاراستنى
گيان (نەفس).

پاش پاراستنى ئايين نەفس ديت كاتيك (دووگيانى)
مەترسى دروست بكات لەسەر دايك، نابى (حمل) بكا،
واتە: نەفس پيش دەخرين بەسەر نەودا. ھەرودھا
نەفس پيش دەخرين بەسەر ئەقلا (ئەگەر
نەشتەرگەريەك لەپيناوى رزگارکردنى ژيانى مروفيك
بكرين، بەلام پيشەكى بزانييت كە زەرەرو زيان
بەميشكى ئەگات، ناچارە (لەپيناوى مانى ژيانى
ئەوكەسەدا) كەئەو زەرەرە بدات لەميشكى چونكە

پاراستنی نهفس پیش نهقله. بهلام پاراستنی نهقل پیش
دهخریت بهسهر نهوهدا، و دواى ههمویان لهگرنگیدا
پاراستنی مال دیت. هیوادارم سودتان وهرگرتبی لهم
بابهته. بهخواتان نهسپیرم.

